Prof. Szyrzycki St. Smoleńsk

BIULETYN KOWIEŃSKI

WILBI

№ Wilno, dnia 30 grudnia 1926 roku. 54.

Treść numeru:

II ŻYCIE GOSPODARCZE.

Lietuvus Żinios przed przewrotem o budżecie.-

Preliminarz budżetowy na r.1927 przedtswia się następująco:

Dochody zwyczajne		223.722.762.lt.
" nadzwyczajne		3.703.425."
	Razem	227.426.187."
Wydatki zwyczajne		209.383.210.lt.
" nadzwyczajne		18.042.977."
	Razem	227.426.187.lt.
W porównaniu z r.1926		241.935.375 lt.
~~ogółem zmniejszenie o~~		~~14.509.188~~
Ogółem zmniejszenie o		14.509.188 lt.
wydatki zwyczajne zmniejszono o		4.501.970 lt.
wydatki nadzwyczajne zmniejszono o		10.007.218 lt.

Jeżeli sprawę tę traktować w odniesieniu do po
szczególnych ministerstw, to redukcja dotyczy wszystkich,
za wyjątkiem ministerstwa Oświaty i Kontroli Państwowej.
Szczególnie zmiejszono budżet ministerstwa spraw wewnętr
rznych /2.252.00.lt./ ,najmniej - ministerstwa rolnictwa
/koło 300.000 wydatków zwyczajnych/Zwiększeniu podległ b
budżet ministerstwa oświaty - o 2.322.00 i Kontroli Pańs
twowej - około 14.000 litów.

W preliminarzu wydatków nadzwyczajnych redukcja
najbardziej dotknęła ministerstwo rolnictwa - 3.500.000lt
/pożyczki dla nowosiedleńców/Ministerstwo Obrony krajowej
- 3.150.000 lt.Ministerstwo Spraw wewnętrznych - koło
1.000.000.litów.

Naogół biorąc zasadniczych zmian w ułożeniu doc
chodowych i rozchodowych pozycji budżetu państwowego niema.

Jak dotychczas tak sami i teraz w dochodach do
minują podatki pośrednie oraz inne podatki - o charakte-
rze przypadkowym - i te razem wzięte stanowią koło 66% we
wszystkich dochodów i w wydatkach -utrzymywanie aparatu
administracyjnego.Uposażenie urzędników,wszelakiego ro-
dzaju dodatki,,wojsko,policja,djety,pożyczki państwowe,za
pomogi dla bezrobotnych i inne nieprodukcyjne wydatki sta
nowią 156.972.162 litów albo 67 % wszystkich wydatków.

Czyli,że koło 2/3 dochodów państwo pobiera drogą
podatków - i tyleż wydaje na rzecz nieprodukcyjną - utrzy
manie aparatu państwowego.

Zrozumiałem jest,że tego rodzaju preliminarz bud
żetowy daleki jest od ideału.

Sejmowi wypadnie w znacznym stopniu po reformo
wać w miarę,jak mu na to pozwolą instniejące ustawy

Przedewszystkiem należałoby unormować sprawę po
datków bezpośrednich,systematycznie zdażając do progresy
wnego podatku od dochodów.

Tu przedewszystkiem wypadnie zwrócić uwagę na
ustawę o podatku od wolnych zawodów.Dotychczas z pośród
wolnych zawodów na Litwie płacą podatek ten tylko pomocni
cy adwokackich przysięgłych i adwokaci prywatni.

Należałoby również celowiej znormować podatek od
nieruchomości.Podatek od ziemi powstaje dotychczas nieunor
mowany.Pomiary gruntów nie są jeszcze dokonane,pobodne rzecz
się ma z rozgatunkowaniem ziemi,dlatego też wielu z rol-
ników niedopłaca,inni znowu przepłacają.

Nieunormowana jest także sprawa opodatkowania
nieruchomości w miastach i miasteczkach.

To wszystko pozostawiamy się poglądom inspektora podatkowego. Nie potrzeba dowodzić anormalnego tego stanu.

Nad preliminarzem wydatków wypada jeszcze bardziej zastanowić się.

Pierwszą łamigłówką jest owe 67% bezowocnych wydatków. O czem one świadczą? Odpowiedź zdaje się być jasna.-

To znaczy, że 2/3 podatków z trudem ściągniętych od 2 miljonowej ludności Litwy - 50.000 urzędnika - zjada i tyle. Urzędnik się skarży na liche uposażenie, atoli skargi jego o tyle są nieusprawiedliwione, że owe 2 miljony ludności poprostu nie są w stanie więcej dać.

W ten sposób układając budżet państwowy Litwa bezwątpienia dojdzie do tego, że nadejdzie rok, kiedy Litwa w jednym roku spożyje wszystko tak, że na następny rok nie będzie z czego budżetu układać.

To też sprawa wymaga natychmiastowej rewizji - Litwa musi sobie zadać pytanie: czy wedle stawu grobla?.-

"Lietuvos Żinios" Nr.260. Artykuł p.t. "Przed nowym rokiem budżetowym". Streszczenie:

Ustalono, że chociaż tegoroczny obszar zasiewów jest nie mniejszy od ~~przeszłorocznego~~ i poza przeszłorocznego, to jednak jest tu pewna zastanawiająca okoliczność, że żyta, które jest najważniejszym produktem litewskim, wsiano w roku bieżącym niemal o 17% mniej, niż w roku zeszłym, a ziemniaków o 10% mniej. Szczęściem ziemniaki urodziły w tym roku o 30 tys tonn więcej, niż w ubiegłym, żyto jednak urodziło w stopniu o połowę mniejszym.

Przyrost ludności wzrasta, chleba nie wystarczy, trzeba będzie go przywozić, ale i gdzieindziej w tym roku żyto nie urodziło. I może szczęściem - poprostu z racji warunków handlowych pozostało się z ubiegłego roku 120 tys tonn żyta, które sprawią, że można będzie się obejść chociaż bez większego importu żyta.

Z pośród innych produktów urodził się w bieżącym roku owies o 90 tys tonn więcej, niż w zeszłym roku i len.

Stan gospodarki inwentarzowej jakkolwiek jest zbliżony do stopy przedwojennej, a nawet ją przewyższa, to przecież z powodu braku rynków zbytu cena na rogaciznę wciąż pozostają na naskim poziomie, a chociaż produkty mleczarskie i hodowli świń dobrze się opłaca na rynkach wszechświatowych, ten kierunek gospodarstwa jeszcze jest na Litwie w stadjum zapoczątkowania.

Rolnik, sprzedający dziś swe produkta stosunkowo tanio, musi płacić za nabywane przezeń towary - drożej, niż przed wojną. Wprawdzie za zboże rolnik otrzymuje o 15-40% więcej, niż przed wojną, atoli za niezbędne dlań towary winien płacić drożej o 50-130 % w stosunku do cen przedwojennych.

Dołącza się ponadto trudność rynków zbytu i opanowania takowych ze względu na silną konkurencję.

Rynek wewnętrzny jest zbyt szczupły, a do tego przewożenie towarów jest utrudnione z powodu złego stanu dróg.

Przemysł litewski w liczbie około 5500 przedsiębiorstw z 1-3-5-10 i.t.d. robotnika w większości wypadków nie posiada warunków po temu, by był naprawdę żywotny, utrzymuje się jedynie sztucznie cłami protekcyjnemi, t.zn. nie z korzyścią dla szerszego ogółu społeczeństwa, tylko na jego szkodę.

Handel, którym się zajmuje koło 20.000.- w pierwszym rzędzie drobnych - przedsiębiorstw handlowych z 33.000 robotnika z tej samej racji ogólnej depresji gospodarczej i drożyzny kapitału obrotowego prosperuje słabo. Handel zagraniczny dotychczas należy od warunków klimatycznych, t.zn. od urodzaju zbóż. Ostatnimi czasy zwiększył się znacznie eksport trzody chlewnej i produktów mleczarskich, zmniejszył się przecież eksport jaj. Niemal na cały eksport Litwy skła

To wszystko [illegible] na podatkowe [illegible] nie potrzebne dowody [illegible]

Wed[illegible] preliminarzu wydatków wypada jeszcze [illegible]

Pierwsza [illegible] jest [illegible]

[illegible] że 2/3 podatków z [illegible]

[illegible]

"Lietuvos Žinios" Nr.230 [illegible]

[illegible]

Dotąd [illegible] ponadto [illegible]

[illegible] około 3500 [illegible]

[illegible]

dają się produkty rolnictwa.

Rolnictwo na Litwie jest podstawą całej gospodarki społecznej i dlatego jasna jest rzecz, że przy układaniu nowego budżetu potrzeby rolnictwa muszą być uwzględnione. Z drugiej jednak strony znalazłszy wyczerpany Skarb Państwa i nie widząc w najbliższej przyszłości zmian na lepsze, rząd musiał budżet w miarę możności uszczuplać. Była w konieczności zrezygnowanienie z części dochodów i jednocześnie zmniejszenie wydatków. Zmniejszono o ile się dało państwowy podatek od ziemi / i 18,3 mil.lt. do 14,4 mil.lt./ zniesiono cła wywozowe na produkty rolnicze. W wydatkach powodowano się jak najdalej idącą oszczędnością. W pierwszym rzedzie zmniejszono wydatki na utrzymanie stanowisk kierowniczych. Redukcja ~~w pos-~~ ~~zczególnych ministerstw przedstawia się następująco xxxxxxxx~~ preliminowanych sum w poszczególnych ministerstwach przestawia się następująco: Ministerstwo Skarbu z 17,8 mil.lt. na k5,7 mil. lt. Ministerstwo Spraw Wewnętrznych z 19,9 mil.lt. na 17,6 mil. lt. Ministerstwo Wojny z 41,8 mil.lt. do 39,9 milj.lt. i.t.d. Dodano natomiast coć nie coś Ministerstwu Oświaty w celu pchnięcia na tory szybszego rozwoju szkolnictwa początkowego / z 13,7 milj.lt. na 15,1 milj.lt./ Wypadło zrzec preliminowania większych sum na rzeczy tak ważne, jak kredytowanie nowoosadników bądź naprawy dróg i.t.p. ale to z myślą ułożenia budżetu bez deficytu. Nie trzeba zapominać, że w chwili przejmowania Skarbu Państwa od kriszczionów było 10 milj.lit. deficytu.-

H a n d e l L i t w y z N o r w e g j ą.-

"Lietuva" Nr.279 z 10/XII r.b. Artykuł p.t. "Nasz handel z Norwegją".- Streszczenie:

W tych dniach litewskim konsulem honorowym został mianowany p. Rink z Oslo.

Stosunki handlowe pomiędzy Litwa a Norwegją trwają już oddawna. W 1923 r. podpisały oba kraje pakt handlowy. Wprawdzie impotruje Litwa z Norwegji więcej, aniżeli eksportuje, lecz eksport też wzrasta.

W 1925 roku eksport ten równał się zeru. Natomiast w ciągu 8 mies. r.b. wyraził się sumą 16 tys.lit. z czego 15.900 lit. przypada na nasiona koniczyny. Import wyniósł w 1925 r. 7555,9 tonn na sumę 1888,9 tys.lit. W ciągu 8 mies. r.b. importowano 2428,9 ton na sumę 650,9 tys.lit. Importuje się przeważnie metale oraz rudy mineralne /w 1925 r. - 4940 t. za 251,7 tys. lit./, a także śledzie /1925 r. - 2493,2 tys za 1583,9 tys.lit./

W 1925 roku przybyły do portu Kłajpedzkiego 32 statki norweskie o ogólnej pojemności 65312 mt.sześć.netto, odpłynęło zaś 28 statków / 56.905 mt.sześć /

W ciągu pierwszych 10 mies. r.b. przybyły 33 statki norweskie / 68.647 mt. sześć. /, odpłynęło zaś - 31 stat. /65.525 mt. sześć. /

Cyfry te świadczą o wzrastającym handlu pomiędzy Litwą a Norwegją.

Swieża nominacja Konsuła honorowego jeszcze więcej do zadzierżgnięcia węzłów handlowych pomiędzy obu krajami się przyczyni.-

---

111.ZAGADNIENIA POLITYKI WEWNĘTRZNEJ,SPRAWY SPOŁECZNE I OŚWIATOWE.-

Głosy prasy rządowej o przewrocie.-

"Lietuva"Nr.286 z 20/Xll r.b. Artykuł p.t."Bieg wypadków"

Streszczenie:

Dzień 17 grudnia jest dla Litwy dniem historycznym.

Półroczne rządy gabinetu p.Sleżevicziusa wywołały nieufność i niezadowolenie we wszystkich warstwach ludności,nietyle z racji trudności ekonomicznychile wskutek szczególnej wytycznej,jakiej rząd p.Sleżevicziusa w polityce swej się trzymał.Polityka rządu p. Sleżevicziusa faworyzowała element komunistyczny,czego dowodem był wielki wzrost liczby związków komunistycznych w kraju,które za cel postawiły sobie walkę przeciwko państwa,narodowi i niepodległości litewskiej.Czerwone niebezpieczeństwo stało się zupełnie realne, do tego stopnia,że nawet pewne przedstawicielstwa zagraniczne zaczęły rząd litewski o tem ostrzegać.Państwowo myślące warstwy narodu,nie mogły biernie przyglądać się rozwójowi wypadków.Zwłaszcza armja litewska,która też pierwsza do dzieła ratowania ojczyzny przystąpiła.Wola narodu całkiem była po stronie armji,co wynika chociażby z tego,że zamach stanu nie spotkał się z najmniejszem sprzeciwem.-

Wypadki z 17 grudnia r.b. były przeto środkiem obrony przeciwko grożącemu przewrotowi komunistycznemu.Wiadomem było między innemi,że rząd p.Sleżeviosiusa miał w najbliższej przyszłości dokonać aresztowania głównych przywódców opozycji:pp.Smetony,Krupavicziusa,Ambrożajtisa i innych.W nocy z 16 na 17 grudnia r.b. rozpoczęły się już nawet na rozkaz szefa sztabu generalnego areszty niektórych oficerów.W związku z tem armja była zmuszoną przeciwdziałać kontrakcji.Powstał Tymczasowy Rząd Wojenny,który trwał wszelako niecałe 24 godziny,ustępująo miejsoa legalnemu rządowi p.Valdemarasa Dnia 19 grudnia obrany został prezydentem państwa p.Smetona,pierwszy prezydent Litwy,jeden z wybitniejszych patrjotów i działaczy litewskich,cieszący się ogromnem zaufaniem w społeczeństwie i armji Do nowego prezydjum sejmu weszli:pp.Stulginskis,marszałek Krupavicziu s i Ambrożajtis.-

Dokonany więc został przewrót,którego jedynym celem był ratunek państwa przed czerwonem niebezpieczeństwem,jako nieuniknionem wynikiem i zgubnej polityki byłego rządu.Charakterystyczne są pod tym względem słowa skierowane przez byłego ministra Spraw Wewnętrznych p.Pożełły do żołnierzy,którzy go przyszli aresztować: "Dobrze,żeście się pośpieszyli,gdyż po paru dniach w Kownie powiewałyby czerwone sztandary".-

"Lietuvis"Nr.51 z 21/Xll r.b. Artykuł p.t."Wesołych Świąt"

Streszczenie:

Rządy gabinetu p.Sleżevicziusa budziły troskę nawet optymistów.Polityka rządu bowiem streszczała się w paru szumnych gestach oraz.....w ciągłych układach z mniejszościami.Te ostatnie wciąż zyskiwały dla siebie nowe konkretne obietnice.Interesy państwa litewskiego stały się objektem odszkodowań i ustępstw,wzamian za poparcie rządu przez mniejszości.Zwłaszcza polonizacja kraju/mnożenie się niepomiernie szkół/zataczać zaczęła coraz szersze kręgi.Z wojska polskiego coraz tłumniej powracać na Litwę do majątków swych zaczęli synkowie obywatelscy.

Jeszcze groźniejszem od polonizacji było niebezpieczeństwo bolszewizacji Litwy/profsojuzy/.Dokumenty,jakie trafiły do rąk rządu p.Valdemarasa czarno na białem ujawniają,że w dzień Świąt Bożego Narodzenia r.b. szykował się pucz komunistyczny na Litwie.Zdaniem pewnego poważanego publicystyzagranicznego,nazwa niepodległej Litwy znikłaby po Nowym Roku z mapy Europy,gdyby nie przewrót z 17 grudnia.Kraj lżej odetchnął.Na czoło wysunęli się prawdziwi,zapomniani dotychczas patrjoci.

Przedewszystkiem należy podnieść moralność w całym kraju drogą stosowania w poczynaniach rządowych prawdy i uczciwości.Wo-

góle polityce nowego rządu winna przyświecać,jako cel sanacja ogól na stosunków.-

"Lietuva"Nr.288 z 22/Xll r.b. Artykuł p.t."Praca i ład"
Streszczenie:

Ciemne żywioły na Litwie,ochłonąwszy po wypadkach z 17 grudnia r.b.,z tem większą gorliwością przystąpią do kreciej roboty mącąc spokój publiczny i pudjudzając jedne warstwy na drugie.Już obecnie rozpuszcza się naprzykład zagranicą wieści,że przewrót grudniowy skierowany był przeciwko mniejszościom narodowym,lub też,że za plecami zrewoltowanej armji litewskiej ukrywało się państwo trzecie,kierujące wszystkiem w celu wysunięcia wygodnych dla siebie ludzi.Twierdzi się wreszczeie,jaoby przewrót kierowany był przeciwko ideom demokratyzmu i wogóle przeciwko ludziom pracy.

Wszystkie te i podobne pogłoski,mają wyłącznie na celu zakończenia życia państwowego Litwy.Autorami tych pogłosek są żywioły,które ze swej strony szykowały się do przewrotu komunistyczne go w dzień Bożego Narodzenia.
Praca i spokój winny być pierwszym obowiązkiem kraju.-

"Lietuva"Nr.286 z dnia 18/Xll r.b. Artykuł p.t."Stało się,co się stać miało" Streszczenie:

Już od pierwszych prac większości 111-go Sejmu,kierowanych przez p.M.Sleżeviaziusa,każdemu państwowo usposobionemu obywatelowi bez względu na to do jakiej należał narodowości,rzucało się w oczy,że życie wewnętrzne kraju toczy robak bezładu i że im dalej tem więcej owo życie skłania się na stronę bolszewizmu.-

Pierwszem posunięciem owego o komunistycznem zabarwieniu rządu była amnestja,mocą której zwolnioną z więzień zgórą 200 agentów bolszewickich i antypaństwowych agitatorów, którzy agitowali nawet w wojsku.Owi zwolnieni agenci rozproszyli się po całej Litwie i ponownie rozpoczęli swą zgubną dla państwa litewskiego walkę.- Co więcej:fakt ten,że pozostawioni na wolności dodał odwagi wszystkim innym podejrzanym elementom w pracy nad burzeniem państwowości litewskiej.Jak gdyby po deszczu zaczęły wzrastać rozliczne - osłonięte mianem związków zawodowych - organizacje bolszewickie,które w lokalach swych jawnie utrzymywały wywieszone portrety Lenina,agitacyjną literaturę komunistyczną a często....materjały wybuchowe.Owe związki zawsze pozornie wykorzystując wolność zebrań i drukowanego słowa,otwarcie nawoływały do powstania,lecz siła i bezradność rządu ułatwiały rozwijanie się destrukcyjnej akcji.Doszło nawet do tego,że z zebrań zaczęto siłą wypędzać socjaldemokratów,których przedstawiciel kierował ministerstwem spraw wewnętrznych.W niektórych miejscowościach akcja związków zawodowych jak.naprz.w Radziwiliszkach i w Poniewieżu,zaszło tak daleko,że nawet zalecani swym członkom ćwiczenia w użyciu bronią.-Cóż zatem na celu miały te owe ćwiczenia? Jasnem jest,że nic innego,jak przygotowanie się do przyszłego powstania.Rozszeżono również na wielką skalę literaturę komunistyczną,jak też prasę o tym samym kierunku.-Trudno wierzyć by kilka czasopism komunistycznych mogło egzystować bez finansowej pomocy z zewnątrz.W swej bezczelności związki zawodowe przez komunistów kierowane,już się odważały wystąpić z wymaganiem od rządu,by policja została powierzona ich związków zawodowych kompetencji.Pod naciskiem tychże związków zawodowych ministerstwo spraw wewnętrznych zmniejszyło ilość policji politycznej.W ten sposób rząd znalazł się pod wpływem i zależnością elementów komunistycznych.Jak się wyjaśniło,w styczniu miał nastąpić zjazd wszystkich organizacji komunistycznych,którego celem było przygotowanie komunistycznego przewrotu

W obliczu takiego oto stanu,gdy elementy narodowe i państwowo usposobione były uciemiężone,a protegowano żywioły bolszewickie przed wszystkimi stanęła głęboka troska o przyszłość państwa.W tym niebezpiecznym dla państwa momencie wojsko które nieraz przelewało swą krew za wolną i niepodległą Litwę

[illegible]

Dziennik Nr 258 z 23/XII r.b. artykuł [illegible]

Streszczenie:

[illegible]

Dziennik Nr 286 z dnia 18/XII r.b. artykuł [illegible]

Streszczenie:

[illegible]

postanowiło znowu wyratować ojczyznę usuwając w dniu 17 grudnia rząd p.Sleževiciziusa od steru nawą państwową i powierzając go uprupowaniom narodowym.Że wojsko w danym wypadku istotnie ~~dowod~~ ~~dzixfakt~~ reprezentowało myśl narodu dowodzi fakt,że przejście rządu w inne ręce w całym kraju spotkało się z uznaniem i radoś cią,której niezakłóciła ani jedna kropla krwi,nieznalazł się an jeden oddział wojska ani jedna warstwa społeczna,która wykazała by chęć bronienia przesiąkniętego bolszewizmem rządu,tylko dla te go,że kraj cały jednakowo ujemnie oceniał działalność rządu po przedniego wiadomość o zmianie wywołała ogólne zadowolenie.

Rytas"Nr.287 z 21/XII r.b.Artykuł p.t."Jedność i zaufanie"

Streszczenie:

Wypadki ostatnie są dowodem,że ogół litewski jeszcze krzepko się trzyma.Mężne wojsko litewskie zrzuciło hańbiące pę ta szajki politykierów.Kraj cały swobodnie odetchnął:Dzięki jed ności i solidarności osiągnięto zupełny sukces.Wrogowie jednak z pewnością nie dadzą za wygraną i jać się będą podziemnej,dest rakcyjnej roboty.Jedynie dalsza więc solidarność narodu zdoła zapewnić Litwie jasną przyszłość.

"Rytas"Nr.287 z 21/XII r.b. W dosłownem brzmieniu:

Mężnym naszym rycerzom wojskowym wszystkich oddziałów i broni,którzy tak pomyślnie i z takiem wzniosłem poświęceniem urzeczywistnili istotnę wolę narodu,oswobodzicielome ojczyzny Litwy od śmiettelnego niebezpieczeństwa bolszewizacji i poloni- zacji,w imieniu całego reprezentowanego społeczeństwa wykrzyku- jemy huczne i potężne: NIECH ZYJA.

Szlachetnym naszym narodowcom-studentom - tak niedaw- no jeszcze na rozkaz komisarza Pożełły tratowanym kopytami poli cyjnych koni -,którzy wespół z rycerzami naszymi zmyli z oblicza Matki Litwy niezasłużenie jej przez nikczemny rząd narzuconą hań bę - również wykrzykujemy potężne: NIECH ZYJA.-

A r t y k u ł y "L i e t u v o s Ž i n i o s"

o p r z e w r o c i e.

Artykuły Lietuvos Žinios za mocno wykreślone przez cenzurę.

Podajemy poniżej z artykułu o przewrocie w dosłownem brzmieniu.

"Lietuvus Žinios"Nr.290 z 21/XII r.b.Artykuł p.t."Przewro- ty i co dalej?" Streszczenie:

Przebieg wojskowego przewrotu w Kownie z 17 grudnia r.b jest znany.Hasłem przewrotu była walka z czerwonem niebezpieczeń stwem.Nie poruszając,z racji przeżywanej chwili,w jakiem stopniu niebezpieczeństwo komunistyczne było na Litwie realne i usprawied liwiało tak niezwykłe środki jego usunięcia,stwierdzić musi partja ludowców,że była i będzie stronnikiem demokracji i rozwoju sto- sunków politycznych drogą ewelucji.........................

wykreślone przez cenzurę

..........Niepodobna z drugiej strony się nie liczyć z wynikami przewrotu.Podobne zjawiska mogłyby wtrącić kraj w przepaść wza jemnych walk,anarchji i krachu ekonomicznego.W wierze wojny dom mowej upadłaby też niepodległość.Jedynie tymi względami tłumaczyć należy dymisję gabinetu p.Sleževiciziusa i usprawiedliwić ustą- pienie p.Gryniusa.Wyrażane przez obu tych ludzi poświęcenie dla wyższych interesów państwa,niewątpliwie spotka się z należną oce ną demokratycznego ogółu.

Przewrót wysunął na czoło ....

wykreślone przez cenzurę

postanowiliśmy znowu wystawić olbrzymie [illegible] w dniu 17 grudnia rząd p.Sleżevičiusa od [illegible] i powierzając do [illegible] narodowym. [illegible] w danym wypadku istotnie dawne [illegible] reprezentowania woli narodu dowodzi fakt, że przejście rządu w inne ręce w całym kraju spotkało się z uznaniem i radością, której nie zakłóciła ani jedna kropla krwi, [illegible] ani jeden oddział wojska ani jedna warstwa społeczna, która wykazała by chęć bronienia [illegible] rządu, tylko dla tego, że kraj cały [illegible] ocenił działalność rządu po [illegible] wiadomość o [illegible] wywołała ogólne zadowolenie.

"Rytas" Nr.287 z 21/XII r.b. Artykuł p.t."Jedność i [illegible]"

Streszczenie:

Wypadki ostatnie [illegible] dowodzą, że ogół litewski jeszcze [illegible] narodu [illegible]

"Rytas" Nr.287 z 21/XII r.b. W doniosłym [illegible]:

Między czasem [illegible] wszystkich oddziałów i broni, który [illegible] [illegible] i potężna - NIECH ŻYJE.

[illegible] NIECH ŻYJE.

Artykuł w "Lietuvos Žinios" o przewrocie.

Artykuł w "Lietuvos Žinios" [illegible] wykreślone przez cenzurę.

Podajemy treść z artykułu o przewrocie w dosłownym brzmieniu.

"Lietuvos Žinios" Nr.286 z 21/XII r.b. Artykuł p.t."Przewrót i co dalej?" Streszczenie:

Przyczyną wojskowego przewrotu w Kownie z 17 grudnia r.b. jest [illegible] walka z [illegible] niebezpieczeń- [illegible] i [illegible] [illegible]

wykreślone przez cenzurę

[illegible]

wykreślone przez cenzurę

---

tautininków oraz chadeków.Społeczne oblicze tautininków/ich pogląd na reforme rolną/ i ich stanowisko polityczne/tendencje monarchostyczne/ dobrze są ogółowi litewskiemu znane

wykreślone przez cenzurę

Cóż przeto dalej?Deklaracja nowego gabinetu nie jest znana.Nie wiadomo nawet czy wogóle zostanie wygłoszona.Sytuacja komplikuje się jeszcze przez to,żr wśród czynników politycznych okazało się w wyniku przewrotu nowa siła,której oblicze całkiem jeszcze jest niejasne.Z faktumże sejm poza posiedzeniem nadzwyczajnem/wybór prezydenta republiki/,odbył posiedzenie zwyczajne niepodobna jeszcze wyciągnąć wniosku,iż sejm nie wstanie rozwiązany lub też,po rozwiązaniu sejmu,ogłoszone nowe wybory.Wszystkie te kwestje niedługo się wyjaśnią,podobnież jak warunki normalnego kształtowania się życia państwowego.-

"Lietuvus Żinios" Nr.290 z 21/XII r.b. Artykuł p.t."Salus rei publicae sepsoma lex esto" Streszczenie:

W nocy na 17 grudnia r.b.,gdy cała Litwa uroczyśnie szykowała się do uszczenia 60-tej rocznicy urodzin prezydenta republiki i 35-tej rocznicy jego ofiarnej i owocnej pracy narodowo-społecznej,gdy cała Litwa szykowała się do spokojnego uczczenia ciężkiego dla narodu okresu "Varpasa",kiedy to budzono w ludzie litewskim narodowo-państwowe ideje...........

wykreślone przez cenzurę

Prezydent Republiki aresztowany;Gabinet Ministrów również.Sejm rozpędzony.W nieznanym Konstytucji litewskiej trybie,ogłoszono rząd tymczasowy...

wykreślone przez cenzurę

Co dalej czynic?Należało przedewszystkiem naprawić wyrządzoną autorytetowi prezydenta i konstytucji krzywdę.Niedałoby się tego jednak w żaden sposób przeprowadzić,bez jednoczesnego przelewu krwi.

Wojna domowa wywołałaby znów niechybnie interwencję państwa trzeciego,nprz.Bolszewji.W obliczu tego wszystkiego,spokojnie ustąpił:gabinet,prezydent i prezydjum sejmowe,byle by wytworzoną sytuację jaknajprędzej zalegalizować i móc przed światem powiedzieć,że wszystko to było jedynie maleńskiem nieporozumieniem domowem.

Z powyższego wynika,ileto taktu,zimnej kwri i poświęcenia wykazał b.rząd i jak,z drugiej strony,w niebezpiecznią i odpoweidzialną grę wdali się inicjatorzy przewrotu.Nieuzasadnioną też jest ich radość dzisiejszaxx i swoista interpelacja swego sukcesu.Jedynie dzięki wielkiej ofierze,złożonej ze strony rządu demokratycznego na ołtarzu ojczyzny,udało się uchronić kraj przed anarchją,wojną domową,a w konsekwencji - przed utratą niepodległości.-

Partje,które nowy rząd sformowały,miały przecież do rozporządzenia setki dróg,prowadzących do władzy,bez podeptania konstytucji i stawiania losu państwa na jedną kartę.

Ludowcy wszelki przewrót jakanjbardziej stanowczo potępiają,gdyż każdy gwałt jest drogą do anarchji...............

wykreślone przez cenzurę

Bacząc jednak na los państwa demokracja spokojnie ustępuje mi miejsca tak głośno afiszującym swój patrjotyzm chadekom i tautininkom.Przyszłość okaże,po czyjej stronie nie była słuszność.

"R Y T A S" o domniemanym zamachu komunistyczny na Litwie.- "Rytas ogłasza następujące szczegóły udaremnionego zamachu komunistycznego na Litwie:

Powstanie miało wybuchnąć w czasie świąt B.Narodzenia.Dla przygotowania jego przybyli z Rosji Kapsukas,Angarietis i in. wybitni komuniści.Oprócz nich,na czele spisku stali aktywni działacze komunistyczni,zamieszkujący w Litwie,w ich liczbie Karol Pożała,J.Greifenberger,K.Giedrys,Adamowski,Kalenda i in.

Celem zamachu było wprowadzenie w Litwie ustroju sowieckiego i połączenia Litwy z Rosją.

U jednego z aresztowanych komunistów znaleziono listę osób,które miały być wymordowane albo aresztowane.Na liście tej figuruje szereg byłych i obecnych ministrów,wybitnych działaczy społecznych i partyjnych oraz większość posłów do Sejmu.W tym celu komuniści byli zorganizowali w rozmaitych miejscowościach Litwy grupy terorystyczne.W Kownie znajdowało się centrum terorystów,w którem przewodniczył znany terorysta żyd Radił Czornyj.

Jak wynika z wykrytej u komunistów korespodencji podobny przewrót był szykowany również w innych państwach bałtyckich.-

Minister Mustejkis o aktualnych sprawach polityki wewnętrznej.

Współpracownik "Idische Stimme"odbył wywiad z Ministrem Spraw Wewnętrznych p.Mustejkisem,który oświadczył między in.co następuje:

Pierwszem zadaniem rządu jest zlikwidowanie kominizmu.Rząd nie omieszka podjąć w tym celu najostrzejszych środków.

W swoim czasie minister Mustejkis zamierza przedewszystkiem zreorganizować aparat administracyjny.Co do polityki w dziedzinie samorządu i opieki społecznej,to będzie się zmierzało do tego,aby wszystkie odnośne kwestje załatwić na drodze ustawodawczej.

Ministerstwo Spraw Wewnętrznych zapewni bezrobotnym pracę.Zostaną podjęte roboty publiczne przy eksploatacji lasów i budowie dróg.Pozatem da się możność bezrobotnym emigracji do innych krajów.-

Do dziś dnia nie mieliśmy właściwej ustawy o organizacji policji.Ustawa taka zostanie dopiero wydana.

Zmiany na stanowiskach w M-nie Spraw Wewnętrznych są już poniekąd znane.Należy tu jedynie zaznaczyć,iż prócz nominacji Jokubasa dyrektorem Dep-tu Ochrony Obywatelskiej usunięto czasowo niektórych naczelników powiatów.Zostaną też usunięci naczelnicy powiatów w Rosieniach,Telszach i Rakiszkach.Zarządziłem,aby p.Inspektor pracy,Szostak,znów objął opuszczone stanowisko.

Związki zawodowe rząd poprze jedynie w tym wypadku o ile będą one zajmowały się nie polityką,lecz swemi sprawami zawodowemi.Kwestja ta też zostanie uregulowana na drodze ustawodawczej.

Sprawy kościelne załatwi się w myśl odpowiednich umów z Kościołem.Księża otrzymają pensje za drugie półrocze 1926 r.,albowiem kredyty na to przeznaczone są w budżecie.Tę kwestję również ureguluje ustawa.

Stan wojenny trwać będzie dopóty,dopóki nie zostanie zażegnane niebezpieczeństwo wystąpienia grup lewicowych.

Co do cenzury nie omieszka się podjąć wszelkich kroków,aby swobody druku nie tamowano.Rzecz prosta jednak,iż kwestja ta zależy od ogólnej sytuacji.-

Artykuł pp. Smetony, Voldemarasa i inne drukowane w "LIETUVIUSIE" w sprawie sytuacji wewnętrznej przed przewrotem.-

Tydzień przed przewrotem "Lietuvis" ogłosił następujący artykuł obecnego prezydenta p.Smetony.

Politvka koalicvjnego rządu litewskiego wywołała w ostatnich xzasach duży niepokój w społeczeństwie.Zwłaszcza polityka ministrów Oświaty i Spraw Wewnętrznych.Pierwszy zezwolił organizacjom polskim na stworzenie całego szeregu nowych szkół,a tem samem szeroko otworzył wrota wpływom polskim.

Wobec takiego stanowiska społeczeństwo litewskie nie mogło pozostać obojętne.Doszło do ekscesów ulicznych i do ubolewania godnych demonstrancyj studenckich,zakończonych bójką i aresztami.-

Interpelację opozycji w sprawie powyższej oceniły partje rządzące błędnie.Premjer i posłowie z koalicji zasłaniali się twierdzeniem,sprzecznem zresztą z konstytucją,jakoby demonstracje i manifestacje mogły mieć miejsce jedynie na skutek zezwolenia policji,nie zaś drogą zakomunikowania jej jedynie o tem.

Wogóle polityka wewnętrzna i oświatowa rządu p.Slożeviczusa sprzeczną jest z interesami ogółu.Mniejszościom narodowym i socjalitom czyni się stanowczo zawiele ustępstw Rząd zapomina o zasadzie "Suum cuique" i otem,że pomimo wszystko,twórczą i kierowniczą siłą w życiu niepodległej Litwy są i będą Litwini.

Rząd o tem stanowczo zapomina,ignorując i upośledzając żywioł litewski:studentów,personel nauczycielski,duchowieństwo.W sferach tych autorytet rządu upadł.Niezadowolenie zatacza soraz szersze kręgi.

Faktem jest,że polityka zarówno prawicy jak też lewicy,prowadzą kraj do ruiny.Bezmyślna reforma zniszczyła gospodarkę rolną,stworzyła falangę nędzarzy - osadników,podkopała kompletnie eskport,stworzyła liczne kadry bezrobotnych podkopała do najwyższego stopnia moralne pojęcie prawa wśród ludności,podcięła zaufanie kapitału zagranicznego do Litwy, obarczyła kraj ciężarem długu z tytułu wszelkich wywłaszczeń słowem stworzyła anarchję prawną i ekonomiczną.Przemysł dogorywa,handel też.Krajowi grozi wegetacja ekonomiczno-finansowa.Odpowiedzialność za to wszystko spada,jako się rzekło, na barki prawicy i lewicy,rządu byłego i rządu obecnego.Dziś podobnie jak dawniej,idzie się po linji pięknie brzmiącej,lecz w zasadzie nędznej polityki.Skądże więc ma nadejść zapowiadana poprawa bytu? Przecież kontynuuje się politykę partyjną,nie zaś państwową.Upada dobrobyt materjalny,szerzy się destrukcja moralna.

Rząd koalicyjny w niewłaściwym kierunku zmierza. Chwila jest nad wyraz poważna.Kraj słusznie się pyta,dokąd go prowadzą.Kraj z obecną polityką rządu koalicyjnego stanowczo się nie solidaryzuje".

"Lietuvis"Nr.49 z 9/XII r.b. Artykuł prof.Waldemara p.t."Rząd przeciwko ustawom".Streszczenie:

Solidarność sejmu z tłumaczenia się rządu w sprawie wypadków z 21/XI r.b. stanowi poważny incydent w historji parlamentaryzmu litewskiego.

Premjer Sleżeviczius w odpowiedzi na interpelację w sprawie zajść z 21/XII r.b. oświadczył,że postępowanie policji w czasie demonstracji było zupełnie prawne i że ustawy nie przewidują prawa organizowania demonstracyj.Premjer zapomina widocznie,że pochód manifestacyjny jest politycznem prawem wyrażania opinji,postawy ludności.Pochód,jako taki,zbliżony jest do zgromadzenia na świeżem powietrzu Niema też potrzeby osobno pochodu w konstytucji czy w innych ustawach wymieniać.Prawa demonstrowania rozumie się samo przez się.Tłumaczenie się przeto premjera jest nietylko bezpodstawne,lecz wprost sprzeczne z konstytucją.Skoro zaś dodamy do tego fakt bicia demonstrantów przez policję nahajkami oraz fakt niepociągnięcia winnych tego okrucieństwa do odpowiedzialności,to otrzymamy obraz bezprawia i walki rządu ze swobodami konstytucyjnemi.Co dziwniejsze zaś,z podobnem stanowiskiem rządu solidaryzuje większość sejmu.

Organ sprawozdawczy sankcjonuje przetd bezprawie,zapoczątko
wane przez organ wykonawczy.Smutne to,lecz prawdziwe.-

"Lietuvis"Nr.47 Artykuł p.t."Niebezpieczeństwo bolsze-
wizmu na Litwie".Streszczenie:

Podzielone są zdania co do możliwości bolszewizmu
na Litwie..Jedni uważając,że Litwa jest krajem rolniczym
nie posiadającym dużych miast,przemysłu i elementu robotnie
czego i że Sowiety orjentując się,że wxtym wypadku rewolucjä
łatwiejby było Polsce ją okupować,nie są zianteresowane w
jej wywołaniu.Drudzy natomiast dowodzą,że Litwa zarówno,jak
i inne państwa bałtyckie jest pod grozą bolszewiczmu.Przyk-
ład Estonji słuszność tego poglądu stwierdza.Elementem prze-
dewszystkiem bolszewizującym na Litwie jest uboższa młodzież
żydowska,której ilość w ciągu ostatnich lat siedniu w znacz
nym stopniu zwiększyła się.-

Przed wojną młodzież ta doszedłszy do 18-19 lat
emigrowała do Ameryki lub gdzieindziej,reszta zaś zajmowała
się drobnym handlem,który był dawniej bardziej niż obecnie
pociągający.Dziś młodzież żydowska pracy nie posiada,emigro-
wać dla rozmaitych powodów nie może,do rolnictwa zabrać się
nie chc,handel słaby,a jeść i ubrać się trzeba.W ten sposób
łatwo się wytwarza odpowiednie dla bolszewizowania i dziele
nia niepodzielonego jeszcze mienia podłoże.Że rozumowanie po
wyższe nie jest wyssane z palca dowodzi fakt,że wśród schwyta
nych agitatorów komunistycznych większość nosi nazwiskażydows
kie.Wprawdzie żydzi którym się udało dojść fortuny,są wrogami
bolszewizmu,lecz takich jest niewielu.

Wśród robotników miejskich i dworkich niemało jest
czynnych komunistów,a szczególnie wśród robotników dworskich
i kątników.Oprócz owych komunistów czynnych,którzy należą do
jaczejek,kół i związków zawodowych,jest jeszcze niemało bier-
nych bolszewików,którzy "wyczekują" bolszewizmu,by wtedy już
bez obawy można było świat "uzdrawiać"Że tego rodzaju powyż-
szych komunistów jest dużo wykazuje liczne głosy oddane pod-
czas ostatnich wyborów na najbardziej lewicowe partje.

Wśród zamieszkujących Litwę licznych rzesz pół-in
teligencji jest niemało takich,którzyxx tylko oczekują na oka
zję by móc zająć stanowiska komisarzy.Tymczasem siedzą oni ci
cho,jak mysz pod miotłą - i niemal ich nie widać.Czyli,że na
Litwie nie brak elementów,które są spragnione bolszewizmu.

Międzynarodówka komunistyczna jeszcze nie zrezygnow
wała z rewolucji wszechściatowej.Z chwilą zapanowania na Litw
wie bolszewizmu otworzy się przed komunistami szersze pole
działalności - także w odniesieniu do państwa sąsiednich:wówe
czas łatwiej będzie od wewnątrz skierować się przeciwko Łotwie
Estońji,a Finlandji i Polsce. W wypadku powstania na Litwie bolszewizmu Polska
napadłaby na Litwę niewątpliwie,lecz nie natychmiast.Ona by
przeczekała zanim bolszewicy nie wyrżnęliby inteligencję,by
później,zająwszy Litwę,łatwiej było nią rządzić.Tu może kto
powie,że wyrzynając inteligencję litewską,bolszewicy nie osz
czędzą i Polaków.Tak,ale inteligencji polskiej na Litwie nie
dużo pozostało ona przeważnie ziś w Polsce.Na Litwie pozosta
je dziś element polski mniej czynny,który można poświęcić,je-
żeli nie zdąży uciec za demarkacyjną linję.

W odniesieniu do dworów Polacy nie mają się właści
wie czego bać.Tu robota bolszewicka po części jest już dokona
na i ziemiaństwo niemia już prawie czego bronić.

Polska okupując Litwę będzie zmuszona utrzymywać tu
niemało wojska i urzędników,wypadnie staczać walki z partyzan
tami i wydawać pieniądz.

To tylko będzie osłabiało ogólnie odporność Polski
a Rosji tego tylko trzeba.Po za tem Polacy będą musieli oskar
żać w sprawie tej napaści na Litwę -państwa inno i.t.p.Na py
tanie czy prowadzona jest na Litwie propaganda komunistyczna
i czy są jakie przygotowania do "putsch"u" należy odpowie-
dzieć twierdząco,że komuniści na Litwie działają świadczy i-
lość aresztowań,przejmowanie napływającej z Sowietów literatu
ry i.t.p.. ~~Litewska policja polityczna często zmiena swój skład~~

IV-V SPRWY POLSKIE I INNYCH MNIEJSZOSCI NARODOWYCH.-

Stosunek poprzedniego i obecnego rządu do polskiego szkolnictwa na Litwie.-

Podajemy poniżej wywiad nowego ministra oświaty Bistrasa zapowiadający "znikanie"polskich szkół" i artykuł ogłoszony w pierwszych dniach grudnia w"Socjaldemokratasie" organie poprzedniego ministra oświaty p.Czepinskisa.-

Pan minister oświaty Bistras przedstawicielowi Idische Stimme" oświadczył co następuje.Sprawy nowo założonych szkół polskich właściwie jeszcze nie poznałem.-

Sprawozdania,jakie zostały mi złożone,opiewają, iż wogóle w tym względzie panuje wielki chaos.Większość nowozałożonych szkół polskich rozmija się z elementarnemi podstawami nauczania początkowego.Na czele ich staneli ludzie,którzy są bardzo dalecy od pedagogji,lokale szkolne niedostosowane są do wykładania,liczba uczni znikoma.Niektóre podania Polaków co do otwarcia szkół polskich przejrzałem już.Podpisywały je osoby,należące do narodowości rosyjskiej.Rzecz prosta,iż takich fałszywych podań pod uwagę się nie weźmie.

Wogóle,mając na oku harmider,jaki panuje w nowych szkołach polskich,należy zdaniem mojem,przypuszczać, iż muszą one zginąć.

"Socjaldemokratas" w Nr.47 Artykuł p.t."W sprawie szkół polskich"

Streszczenie:

Jednem z ważniejszych zadań ministerstwa oświaty jest zapewnienie lepszego bytu szkołom mniejszości narodowych.

Chrześciańscy demokraci rządząc Litwą stosowali metody przymusowej litwinizacji,wszystko co się dawało i niedawało nawracając na litewskość;główne swe wysiłki chrześcijańska demokracja skierowywała przedewszystkiem w kierunku odpoiwedniego nastawienia oświaty ludowej.

Praca chrześcijańskich demokratów w szkolnictwie nabrała specjalnie szowinistycznego zabarwienia.Przeszkadzano i ile tylko się dało w zakładaniu szkół mniejszości narodowych,a narzucanu wszystkim litewskie.Szkoły polskie odczuły tę politykę ze wszystkich szkół mniejszości narodowych najboleśniej.Chrześcijańscy-demokraci uzasadniali swą antypolską wojowniczość dowodząc,że polacy niewykazują w stosunku do Litwy politycznej prawomyślności,że jako ziemia nie są ze względu na swe interesy socjalne są wrogami ludu że wreszcie mówiący na Litwie po polsku nie są polakami,a tylko zpolszczonymi litwinami.

Odkąd zmieniła się wewnętrzna polityka kraju polskie ugrupowania polityczne jaknajenergiczniej wykorzystały przysługujące mniejszościom,a za czasów Krykszczionśkich przekreślanych prawa.-W przeciągu krótkiego czasu organizacje polskie zdołały otworzyć ponad przeszło 60 szkół powszechnych.-To pośpieszne zakładanie szkół polskich wywołało przerażenie nietylko chadeków i tautininku,lecz i po części i ludowców.

"Patrjotycznie"usposobione społeczeństwo litewskie ostaniemi czasy zaczęło wykazywać ogromne zdenerwowanie Chadeci i tautininkowie już intepelowali rząd w sejmie,za ich inicjatywą odbyła się w Kownie dnia 21 listopada demonstracja młodzieży,wreszcie wśród samych nauczycieli ludowych po części także ze sfer ludowcowych podnoszą się protesty

z powodu żezwalania na otwieranie polskich szkół.

Tu spytajmy protestujących dlaczegóż rząd ma nie zezwalać? Czy ustawy litewskie zakazują mniejszościom narodowym troszczenie się o oświatę,czy zasady ustroju demokratycznego usprawiedliwiają otwarte lub ukryte ograniczanie praw mniejszości narodowych?W jakimże kraju o ustroju demokratycznem dopuszczalne jest byt o narodowości jego obywateli stanowiła inna panująca grupa narodowa?Czy na koniec rozumna polityka narodowściowa powinna zdąrzać po liniji prześladowań mniejszości narodowej?

Na takie postawienie sprawy "Litewscy patrjoci" odpowiadają albo wykrętnemi argumentami,albo oświadczając już odważnie i bez wykrętów,że Litwa winna być dla litwinów i że wszystko tak się ma w niej dziać jak wskazuje palec wskazujący "patrjotów".

Tego rodzaju argumentów nie będziemy obalali.One ss niedopokonania,natomiast zatrzymamy się nad zarzutami czynionemi rządowi przez mniej odważnych " Obrońców ojczyzny".

Ci powiadają:jak możerząd tolerować polskie szkoły, gdy po drugiej stronie linji demarkacyjnej polacy prześladują szkoły litewskie.Ale ci,co tak mówią o jednem zapominają,że jeżeli ktoś kogoś oskarża o złe postępowanie,a nie chce być kultiralnem hotentotą to sam nie powinien iść jego śladami.Mówi się dalej,że polskie ogranizacje kulturalne,rzekomo uzyskują zapomogi od obcego państwa i zakładają szkoły nie w celu szerzenia oświaty,lecz w celu prowadzenia agitacji politycznej. Chcielibyśmy zapytać tych,którzy stawiają podobne zarzuty,czy nie poczuwają się oni do tego samego grzechu.

Mówi się dalej,że polskie szkoły wspierane przez państwo będą poważną konkurencją dla szkół państwowych.Być może.Będzie tak istotnie jeżeli się nie podniesie poziomu państwowych szkół,które dotąd były w zaniedbaniu.

Socjaldemokraci nieprzyznają szkołom mniejszości jakichkolwiek bądź przywilejów.Jeżeli w chwili obecnej pozwala się polakom obsadzać stanowiska nauczycieli szkół powszechnych przez osby nie posiadające dostatecznych kwalifikacji,to tylko na czas przejściowy i z tem,że w ciągu roku sprawa ta będzie onormowana.Niebędzie się tolerowało żadnej politycznej i szowinistycznej agitacji zarówno w szkołach polskich jak i innych. Niechcemy by szkoły polskie korzystały z większych subsydjów niż to wypada ze względu na ich procentowy stosunek.W żadnym wypadku nie zostaną zatweirdzone te szkoły polskie,których nauczanie będzie szwankowało.Ale tem niemniej nie widzimy żadnych uzasadnionych motytów,któreby przemawiałyby za krępowaniem pracy oświatowej polaków tylko dlatego,że oni są,albo chcą być polakami.-

Społeczeństwo polskie wobec jubileuszu byłego prezydenta Griniusa.- W dniu jubileuszu byłego prezydenta Griniusa nieobchodzonym z powodu przewrotu"Dzień Kowieński" poświęcił jubilatowi obszerny wstępny artykuł wyszczególniający jego zasługi dla Litwy. Artykuł ten kończy się następującym zwrotem:

Zasłużonemu Jubilatowi,bojownikowi o odrodzenie swego narodu i wielkie idee demokracji oraz Wysokiemu Koledze,jako niestrudzonemu pracownikowi na niwie prasy w najszlachetniejszem jej znaczeniu,prasy ideowej,Redakcja "Dnia Kowieńskiego" wespół ze społeczeństwem polskiem Litwy składa wyrazy czci i życzenia jeszcze długich i owocnych lat życia.-

Zapowiedź ucisku polskiego szkolnictwa.- / Artykuł "Lietuvy"/

Nr.201 art.p.t. " W jakiem celu"

Urzędowa kowieńska "lietuva" zamieszcza znamienny artykuł, który śmiało można nazwać programowym i jednocześnie tłumaczyć go, jako pierwszą zapowiedź nowej i może gorszej niż dotychczas fali ucisku Polaków na Litwie. Z tego względu artykuł ten, który traktuje o szkolnictwie mniejszości, zamieszczamy in extenso.

"W dziedzinie oświaty, mniejszości narodowe na Litwie zawsze miały bardzo szerokie prawa zagwarantowane im konstytucją i rozporządzeniem o szkołach powszechnych /Dzien. Rząd Nr.117 i 200/ Prawa te mniejszości narodowe wykorzystały w zupełności, ze względu zaś na swe dominujące stanowisko wśród mieszkańców miast, wyprzedziły w sprawach oświaty Litwinów. Twierdzić więc, że mniejszości były krzywdzone w tej dziedzinie nie ma najmniejszej podstawy - Podawane w swoim czasie skargi przez Polaków do L.N. posiadały jedynie charakter polityczny nie mający nic wspólnego z faktycznym stanem rzeczy.-

Rząd poprzedni usiłując pozyskać sympatje mniejszości narodowych posunął się zadaleko, użyczając im przywileje narówni z temi, z jakich korzystają szkoły litewskie, w tym wypadku najwięcej da się powiedzieć o szkołach polskich Chodzi tu już nie o zaspokojenie potrzeb mniejszości polskiej ale wprost o polonizację dzieci litewskich i innych narodowości. O prawdziwości tych słów, możemy się przekonać z niżej podanych cyfr.

1 stycznia 1926 r. było wszystkiego 2108 szkół powszechnych z 2961 komplet./wakujących kompletów 29/ W tej liczbie było:

litewskich	1939	kopl.	2645
polskich	24	"	50
żydowskich	117	"	217
niemieckich	14	"	26
łotewskich	11	"	14
rosyjskich	11	"	16
mieszanych/lit.-polsk. i lit-niem.	21	kompl.	24.

W roku 1926 ministerstwo oświaty zezwoliło samorządom i poszczególnym organizacjom na otwarcie 133 nowych szkół z 160 kompletami w liczbie tej:

litewskich	32	szkoły z	40	kompl.
polskich	74	"	96	"
żydowskich	15	"	20	"
rosyjskich	1	"	1	"
białoruskich	3	"	4	"
niemieckich	4	"	4	

Dla Litwinów otwarto zaledwie 32 szkoły chociaż ci jako mieszkańcy wsi posiadają najtrudniejszy dostęp do szkół Rozpowszechnianiu się szkół polskich i innych mniejszości nikt orzedtem nie przeciwdziałal zatem dziwnem jest, że w tak krótkim czasie /pół roku/ wzrost szkół polskich osiągnął aż 300 proc.? Że Polacy otwierali swoje szkoły celem polonizowania innych narodowości mówimy opierające się na faktach.

W myśl rozporządzenia, do szkół mniejszości narodowych mogą uczęszczać dzieci tylko danej narodowości. Natomiast ministerstwo oświaty, w ostatnim półrocznym okresie, do powyższego rozporządzenia nie zastosowywało się. Polacy korzystając z tego przyjmowali do swych szkół nietylko Białorusinów, ale nawet Litwinów, a celem zachowania formalności rodzicom lub opiekunom podsuwano do podpisania deklarację w treści swej stwierdzającą, że ojciec jest wyznania rzym.kat. z pochodzenia Polakiem i że jego dziecko ma być wychowane po polsku. Takie wypadki miały miejsce w Raubiszkach w szkole subsydjowanej i kierowanej przez Stowarz. "Pochodnia". Po sprawdzeniu narodowości rodziców 90% jest dzieci litewskich.

Rozporządzenie upoważnia Ministra oświaty do mi

Zapowiedź ucisku polskiego szkolnictwa. /Artykuł "Lietuvy"/

[illegible]

wania cenzusu,wszelako posiadających wykształcenie nie mniej jak 4 kl.gimn.do czasu znalezienia nauczyciela z odpowiednim cenzusem.

Obecnie wykwalifikowanych 400 nauczycieli czeka na wolne posady,ale klauzula rozporządzenia,jak widać,nie ma żadnej mocy,i w ostatnimczasie zostało mianowanych 90 proc.nauczycieli bez kwalifikacyj.-

Ministerstwo oświaty otrzymując podanie od stowarz "Pochodni" i "Oświaty"na otwarcie szkół powszechnych uważało za niepotrzebne dowiedzieć się czy w danej miejscowości są dzieci polskie w wieku szkolnym czy nie,czy rodzice chcą szkoły polskiej czy litewskiej,czy lokal wyznaczony na szkołę odpowiada wymaganiom hygjeny,czy szkołą będzie dostatecznie zaopatrzona pomocami szkolnemi i jakiemi.Nic dziwnego,że taki stan rzeczy wywoływał niezadowolenie.Wszystko to nie ma nic wspólnego z prawami mniejszości narodowych,są to już przywileje specjalne.Nie poto dają się prawa mniejszościom narodowym,aby te wynaradawiały mniej uświadomionych Litwinów.Wszystko to dzieła się na Litwie w tym czasie,kiedy w Wilnie odbiera no Litwinom prawa uczenia się w ich ojczystym języku".-

O f i c j a l n e ch l u b i e n i e s i ę r z e k o m ą t o l e r a n c j ą l i t e w s k ą w z g l ę d e m m n i e j s z o ś c i n a r o d o w y c h.- Artykuł "Lietuvy"

Artykuł p.t. " W śwuetle faktów".-

Część prasy zagranicznej,zwłaszcza polska,komentując wypadki na Litwie z dn.17 grudnia,między innemi zaznacza,że przewrót został dokonany przez grupy nacjonalistyczne i zwrócony przeciwko bolszewizacji kraju i mniejszościom narodowym. Pierwsze komentowanie jest zupełnie słuszne,drugie zaś niczem nieuzasadnione.Spowodowano ono jest albo z nieświadomością stanu rzeczy albo jakiemiś względami politycznemi.

Naród litewski od dawien dawna odznaczał się tolerancyjnością,może poświadczyć każdy,kto choć trochę zaznajomił się z przeszłością Litwy.Przecież częściowo dlatego tak wielu Litwinów podległo wynarodowieniu,że z przeszłości Litwini zbyt byli tolerancyjni i ustępliwi.Zarówno w pierszych chwilach budzenie się świadomości narodowej /czasy "Auszry"/ jak też później aż do ostatnich czasów Litwini niczego innego nie żądali ponad równouprawnienie .

Jest rzeczą godną uwagi,że niema dotychczas na Litwie partji ani ugrupowania,któreby się wypowiedziało,bądź działalnośń swą zaznaczyło występowaniem przeciwko którejkolwiek obcej narodowości,zamieszkałej na Litwie.Nie czyni się wyjątku nawet względem Polaków obywateli litewskich,mimo nieuregulowania stosunków z Polską.Współżycie Litwinów ze swemi mniejszościami narodowemi można uważać za wzorowe.

Litwa wykonuje sumiennie zobowiązania płynęce z deklaracji w sprawie stosunku do mniejszości złożonej Lidze Narodów.

Niema żadnych podstaw po temu by sądzić,że rząd obecny od ustąpi od tradycyjnej tolerancji litewskiej i zacznie uszczuplać prawa mniejszości narodowych lub wogóle je przywłaszczać.

Nieinaczej zupełnie oceniają położenie również mniejszości narodowe.Ich przedstawiciele uczęstniczyli w wyborze p Prezydenta Republiki oraz przy powitaniu tego ostatniego w dniu 21 grudnia r.b.Wszyscy są w tem zainteresowaniu,by w kraju było spokojnie,by nie groziły komunistyczne przewroty i ażeby każdy mógł się cieszyć owocami swej pracy.Nie inaczej powinny czuć również mniejszości narodowe.

Dalej "Lietuva" wymieniając przywileje mniejszości stwierdza,że korzystają one z dobrodziejstwa powszechnego nauczania,gdyż zamieszkują przeważnie miasta i miasteczka,wtedy gdy Litwini mieszkający na wsi z niego korzystać nie mogą bo przymusowe nauczanie na wsi nie jest wprowadzone.Wyliczając dalej znaczne procenty mniejszości narodowych w litewskich szkołach miejskich i uniwersytecie poczytuje to za uprzywiljowanie mniejszości.-

Vl. SPRAWY KŁAJPEDZKIE.

Wydalenie redaktorów niemieckich z Kłajpedy.-

Według doniesień z Kłajpedy odmówiono tam 3 redaktorom niemieckimh pism kłajpedzkich dalszego pobytu w Kłajpedzie Z tego powodu prasa niemiecka uderzyła na alarm. W związku z tem udał się do Kłajpedy premjer Valdemaras.

Prasa niemiecka doni:
- W związku z oświadczeniem prezydenta ministrów, Valdemarasa na konferencji prasowej, że wydalenie dziennikarzy niemieckich ma tylko znaczenie lokalne i nie możr wpłynąć na rokowania niemiecko-litewskie, donosi niemiecki konsulat generalny, że zapatrywania tego nie podziela rząd niemiecki. Przeciwnie, przedstawiciel urzędu zagranicznego w Berlinie oświadczył posłowi litewskiemu w Berlinie, że wydalenie dziennikarzy niemieckich i innych obywateli niemieckich, uniemożliwi rokowania niemiecko-litewskie.

Jak donoszą z Berlina poseł Sidzikauskas w wywiadzie udzielonym Deutsche Diplomatische Politische Korespondenz, że już przed wydaniem przez komendanta Kłajpedy odnośnego zarządzenia, gubernator Kłajpedy ostrzegł redaktorów pism niemieckich, aby nie mieszali się do spraw wewnętrznych Litwy Pozatem nie jest to formalne wydalenie, lecz tylko odmowne załatwienie próśb wspomnianych redaktorów o sporolongowanie zezwolneń na pobyt ich w Kłajpedzie.

Deutsche Diplomatische Politische Korespondenz nazywa to oświadczenie posła litewskiego sporem słowa, który niezmienia faktu wydalenia obywateli państwa niemieckiego z granic Litwy i domaga się jaknajrychlejszego cofnięcia odnośnych zarządzeń.-

"Lietuva" o życiu politycznem Kłajpedy.-

"Lietuva" Nr.274. Artykuł p.t. "Zróżniczkowanie w społeczeństwie kłajpedzkiem". Streszczenie:

Dotychczas wszystkie partje kłajpedzkie za wyjątkiem litewskiej, tworzyły wspólny blok, t.zw. front jedności/Einheitefront/ Ostatnio zaszły jednak poważne zmiany. Socjaldemokraci kłajpedzcy na swym niedawnym zjeździe w Szyłubie, poddali politykę "Einheitefrontu" ostrej krytyce i w rezultacie uchwalili zerwać z nim łączność, stworzyć partję całkiem samodzielną i współpracować jedynie z partją socjaldemokratów Wielkiej Litwy.

Uchwała socjademokratów kłajpedzkich ma w życiu politycznem Litwy doniosłe znaczenie. Zrywając z ciasnemi ramkami lokalnej, krótkowzrocznej polityki germanofilów kłajpedzkich, przystąpili socjaldemokraci do pracy szerszej, która niewątpliwie wyjdzie na dobro całej republiki.-

Prasa niemiecka o porcie kłajpedzkim.-

"Lietuva" Nr.265. Streszczenie:

Pismo niemieckie "Osteuropa Markt" zamieszcza dość często artykuły w sprawie portów nadbałtyckich, przyczem tendencyjnie uwydatnia braki portu kłajpedzkiego, podnosząc jednocześnie zalety portu królewieckiego. Autor stwierdza jednak że do rozwoju portu kłajpedzkiego przeszkadza konflikt polsko-litewski...... W porównaniu z normą przedwojenną obrót towarów w porcie kłajpedzkim wynosi 95% ruch zaś okrętów-108%. W ciągu pierwszych 8-miu miesięcy r.ub. importowano via Kłajpeda 246.091 tonn towarów, w tym samym czasie r.b.-271.411 t. Eksport w r.ub./w ciągu 8 mies./wyniósł 94,117 t. w r.z. zaś-111.878t. W ub. roku przez Kłajpedę kierowało się 63,6% całego importu litewskiego i 55,8% całego eksportu.

X. KRONIKA a/ Zagraniczna.-

Powrót delegacji ekonomiczne z Moskwy. Elta donosi: Powróciła z Moskwy na ferje świąteczne litewska delegacja dla prowadzenia układów ekonomicznych z Rosją Sowiecka. 27 b.,, prezes delegacji dr. Purickis przedstawił Prezesowi Ministerów i Ministrowi Spraw Zagranicznych prof. Woldemarasowi sprawozdanie z przebiegu rokowań. Delegacja zawiadomiła rząd litewski, że pertraktacje handlowe w Moskwie zakończone zostaną w styczniu.-

Umowy o wymianie więźniów między Litwą a Polską.- "Elta" donosi: Litewscy i polscy delegaci Czerwonego Krzyża, którzy obradowali w Genewie w sprawie wymiany więźniów, zakończyli swe prace podpisaniem aktu umowy. Akt ten zawiera propozycję uwolnienia według listy imiennej 23 więźniów z każdej strony.

Lista nie obejmuje oskarżonych o zdradę stanu i szpiegostwo. Delegaci po powrocie do kraju przedstawią swym rządom ustalone na konferencji propozycje, które zobowiązali się popierać. Przewodniczący obrad prezes międzynarodowego "Czerwonego Krzyża" Ador wysłał depeszę do rządu litewskiego, w której wyraża nadzieję,, iż nowy rząd rozpocznie swą działalność od przedsięwzięcia akcji humanitarnej. Akcja ta znajdzie aprobatę całego świata cywilizowanego.-

Konkordat z Watykanem.- Premjer prof. Waldemaras zawiadomił Watykan, że wkrótce Litwa podpisze Konkordat z Watykanem, oraz złożył oświadczenie, że polityka obecnego rządu będzie przychylna duchowieństwu katolickiemu.-

Pozdrowienie włoskich faszystów.- Za pośrednictwem bawiącego w Kownie podczas przewrotu współpracownika faszystowskiego dziennika włoskiego "Popolo d'Italia" p. Roberta Sustera, nadeszło od generalnego sekretarza faszystów Turatie'go następującej treści pozdrowienie:

Proszę zakomunikować Jego Ekscelencji Prezydentowi Smetonie, że uważamy Litwę za drugą młodą siłę, która staje w szeregach bojowników przeciw destrukcyjnej tendencji. Łączymy pozdrowienie. /-/ Turati.-

Wyjaśnienie posła Sidzikauskasa. Półoficjalna "Deutsche Diplomatische Politische Korespondenz" ogłasza wywiad z posłem litewskim w Berlinie Sidzikauskasem. W wywiadzie tym Sidzikauskas, podkreślając wewnętrzno-polityczny charakter ostatniego przewrotu oświadczył, że nowy rząd jest w swej orjentacji zewnętrzno-politycznej bardziej niż jego poprzednik usposobiony narodowo, z czego w konsekwencji wynika jego zdecydowanie odminnej, aczkolwiek nie agresywne stanowisko wobec Polski, a przyjazne dla Niemiec, oraz przychylne dla Rosji i państw bałtyckich.-

W kołach dyplomatycznych.- Prezydent Republiki mianował p. Danowskiego przewodniczącym Sądu Okręgowego w Poniewieżu.

W Ministerstwie Rolnictwa odbywają się obecnie zmiany w składzie personalnym tego urzędu. Usunięto ze stanowiska naczelnika zarządu reformy rolnej Lutkiewicza, mianując na jego miejsce Daglewskiego.

Poseł niemiecki w Litwie p. Moath odłożył na czas późniejszy swoją podróż zagranicę.

Powrócił z Genewy p. J. Joninas, który brał udział jako przedstawiciel Litwy na konferencji Czerwonego Krzyża w sprawie wymiany więźniów politycznych.

Z powodu ustąpienia konsula litewskiego w Tylży p. Masiulisa, zostanie wyznaczony na jego miejsce od 1 stycznia 1927 roku dotychczasowy konsul w Kopenhadze W. Gilis. Konsulat w Kopenhadze zostaje zlikwidowany. Pozostaje tam generalny konsul honorowy H. Hartman.-

Umowa ... w ... sprawie ... Litwą a ... [illegible]

[illegible]

w Poniewieżu.

W Ministerstwie ... obecnie ... [illegible] personalnym tego urzędu. Usunięto ... stanowiska zastępca naczelnika ... [illegible] ... kiego.

Poseł niemiecki w Litwie p. ... odjechał na ... swoją podróż zagraniczną.

Powrócił z Genewy p. J. Jonines, który brał udział ... jako przedstawiciel Litwy na konferencji Czerwonego Krzyża ... więźniów politycznych.

Z powodu ... [illegible]

... zlikwidowany. Pozostała ... [illegible]

Kronika polityczna.

S t r a c e n i e k o m u n i s t ó w. ~~Wojenny~~ "Elta" donosi: Wojenny sąd doraźny, utworzony w II pułku piechoty, na posiedzeniu 24 b.m. postanowił zastosować karę śmierci za akcję, skierowaną przeciwko niepodległości Litwy, do następujących czterech osób: Karola Pożeły, Józefa Grejfenbergera, Kaźmierza Giedrysa i Rafała Czernego.

KAROL POŻEŁA, 30 lat, student-prawnik Uniwersytetu Litewskiego, członek Centr.Kom. Lit.Partji Komunistycznej, był już sądzony i skazany za przeciwpaństwową działalność komunistyczną, poczem amnestjowany.

JÓZEF GREJFENBERGER, 29 lat, syn zamożnych mieszczan Kalwarji, Marjampol. pow., jeden z najbardziej czynnych działaczy komunistycznych, za pieniądze Mopr'a /międzynarodowa organizacja popierania komunistów/ ukończył wyższe nauki, posiadał języki obce, co ułatwiało mu utrzymywanie stosunków z organizacjami komunistycznemi zagranicą.

RAFAŁ CZERNY, 26 lat, piekarz, kowieński żyd. Przywódca terorystycznej grupy, organizator litewskiej "czerezwyczajki", sądzony i skazany na więzienie, później amnestjowany.

KAZIMIERZ GIEDRYS, 33 lat, syn zakrystjana z rakiszkowskiego powiatu, był w Ameryce, karany na 4 lata więzienia, amnestjowany. Prezes organizacji młodzieży komunistycznej.

Wszyscy skazańcy byli obywatelami Litwy i należeli do Centraln-komitetu litewskie, partji komunistycznej.

Wyrok został wykonany przez rozstrzelanie 27 grudnia o godz. 5 rano.

Oprócz tego na mocy wyroku wojennego Sądu doraźnego za udział w wywrotowej akcji komunistycznej zostali skazani: Abramowicz Fajwusz na dożywotnie ciężkie więzienia i Hipolit Seluga na 8 lat ciężkich robót.

D o k u m e n t y o d z i a ł a l n o ś c i k o m u n i s t y c z n e j.- "Dzień Kowieński" donosi: Obiegają pogłoski, iż w dniach najbliższych władze opublikują dokumenty, stwierdzające, iż organizacja komunistyczna zamierzała dokonać w kraju przewrotu.-

O b ó z k o n c e n t r a c y j n y d l a p r z e s t ę p c ó w p o l i t y c z n y c h.- Kowieńska komendantura wojenna ogłosiła, że dla izolacji szkodliwych elementów komunistycznych, utworzony zostaje obóz koncentracyjny. W obozie tym internowani będą na pewien czas, osoby niebezpieczne dla porządku państwowego. Dotychczas zdecydowano wysłanie 9-ciu osób.-

Z m i a n y w a d m i n i s t r a c j i.- Naczelnik pow. ~~Szawelsk~~ Szawelskiego Urbajtis, który został zamianowany prze[illegible] b.ministra Pożełę, został usunięty ze swego stanowiska. Opróc[illegible] ne miejsce obejmuje b.naczelnik tego powiatu Stasiunas. W wyż[illegible] wyszkach podobnież usunięto naczelnika powiatu Kondrotasa, mianu[illegible] na jego miejsce b.Naczelnika Kubiliusa.

Na mocy rozporządzenia Ministerstwa Spraw Wewnętrznych usunięty zostaje z posady od dn. 22 b.m. naczelnik kowieńskiej policji kolejowej Szlogeris, jako nieodpowiedni na to stanowisko. Na jego miejsce zostaje mianowany urzędnik policji kolejowej Nejman.

B.naczelnik policji politycznej p.A.Raczys powrócił 20 b.m. z zagranicy i dnia następnego już rozpoczął pełnienie obowiązków naczelnika policji politycznej. Chwilowo pełniący obowiązki naczelnika p.B.Wężys został mianowany jego pomocnikiem.

W poczekalni Ministerstwa Spraw Wewnętrznych tłoczy się obecnie wielu petentów. Są to przeważnie dymisjonowani urzędnicy, których usunęła poprzednia władza i którzy składają teraz podania o ponowne przyjęcie. Ministerstwo część tych podań uwzględnia.

Nowy dowódca garnizonu. Prezydent Republiki Smetona zamianował gen. Ładygę naczelnikiem garnizonu kowieńskiego.

L o s S e j m u k o w i e ń s k i e g o.- "Echo" komunikuje, że rokowania frakcyj rządowych z laudininkami o przyłączenie si

tych ostatnich do koalicji rządowej, nie przyniosły oczekiwanych rezultatów i zostały wstrzymane. W związku z tem, w litewskich kołach politycznych mówią o mającem nastąpić rozwiązaniu Sejmu. Z drugiej strony w kołach [illegible] jest pogłoska, że Sejm będzie kontynuował swą działalność i że rozwiązanie jego nie jest przewidywane. W związku ze wszystkiemi temi pogłoskami "Echo" konkluduje, że los Sejmu nie jest dotychczas ostatecznie wyjaśniony.

Z a m i e r z e n i a l u d o w c ó w. - "Dzień Kowieński" donosi, [illegible] przyczem [illegible] 27.XII. [illegible] Sejmu [illegible] ustalili [illegible] dalszej swej działalności [illegible] konstytucyjnej [illegible] miejscowości [illegible] obiecali [illegible]

K o n f e r e n c j a s o c j a l - d e m o k r a t ó w. - W związku z [illegible] konferencji socjal-demokratów, która miała być otwarta 2[illegible] konferencja [illegible] nie odbędzie się [illegible]

W y j a z d z a g r a n i c ę p r z y w ó d c ó w [illegible] - Niektórzy z przywódców [illegible] ludowców, jak również socjaliści [illegible] podania o wyjazd za granicę [illegible] p.Prezydentowi [illegible] Sejmu [illegible] Minister Spraw Wewnętrznych [illegible]

Obiecał [illegible] poczekać, iż [illegible] Republiki [illegible] Ameryki.

N a s t ę p c a p. A. S m e t o n y w S e j m i e. - Zamiast Prezydenta Republiki p.Smetony, jako poseł narodowców, wstąpi do Sejmu prof. W.Krewe-Mickiewicz.

P o d r ó ż P r e z e s a M i n i s t r ó w p r o f. W o l d e m a r a s a d o K ł a j p e d y. - "Echo" donosi: Dnia 27.XII. pociągiem wieczornym udał się do Kłajpedy Prezes Ministrów i Minister Spraw Zagranicznych prof. Woldemaras. Celem podróży jest zaznajomienie się z różnemi, dotyczącemi Kłajpedy sprawami. Prezesowi Ministrów towarzyszy gubernator Kłajpedy p. Żalkauskas, Minister Komunikacji p.Jankiewiczius, oraz naczelny dowódca armji gen. Żukauskas. Prezes Ministrów zabawi w Kłajpedzie nie więcej 3 dni.

Kronika polska i mniejszości narodowych.

Ż y d o w s k a f r a k c j a s e j m o w a w o b e c r z ą d u. - "Dzień Kowieński" podaje za miejscowemi [illegible] żydowskiemi, że [illegible] frakcja [illegible] całkowicie [illegible]

[illegible] ukazały się w prasie [illegible] frakcji żydowskiej [illegible] przedwczesne. [illegible] żydowskie koła [illegible] które nie [illegible] frakcji [illegible] nie jest jednak aktualna. Sama frakcja [illegible] jak również ze względu na [illegible] mało [illegible] zdecydować. Dziennik [illegible] do możliwości zmian [illegible] kandydatu- [illegible] obecnego [illegible] Mickiewicza [illegible] kandydatów [illegible] ostatnich wyborów do Sejmu [illegible] okręgów.

tych ostatnich do koalicji rządowej, nie przyniosły oczekiwanych rezultatów i zostały wstrzymane. W związku z tem, w litewskich kołach politycznych mówią o mającem nastąpić rozwiązaniu Sejmu. Z drugiej strony kolportowana jest pogłoska, że Sejm będzie kontynuował swą działalność i że rozwiązanie jego nie jest przewidziane. W związku ze wszystkiemi temi pogłoskami "Echo" konkluduje, że los sejmu nie jest dotychczas ostatecznie wyjaśniony.

Zamierzenia ludowców.- "Dzień Kowieński" donosi: 27 b.m. odbyły się narady frakcji sejmowych, przyczem chrześcijańscy demokraci rokowali z prezydjum Sejmu i przedstawicielami rządu.

Ludowcy na swej naradzie ustalili wytyczne dalszej swej działalności. Postanowili oni oprzeć się na podstawie konstytucyjnej i zapewnić władzy neutralność, o ile uczyni ona zadość niektórym ich żądaniom oraz uchyli stan wyjątkowy.

Do dziś dnia rząd nie prowadził z ludowcami ani też z mniejszościami narod. żadnych rokowań. Wiadomości, jakie obiegały o nich, są nieprawdziwe.

Konferencja socjal-demokratów.- W związku z przewrotem konferencja socjal-demokratów, która miała być otwarta 2 stycznia, w dniu naznaczonym nie odbędzie się.

Wyjazd zagranicę przedstawicieli b. partji rządzących.- Niektórzy ~~przedsta~~ przywódcy stronnictwa ludowego, jak również socjalistycznego, złożyli po ostatnich wypadkach podania o wyjazd zagranicę. Odnośne zezwolenia otrzymał między innemi b.Premjer Sleżewiczus, b.Minister Skarbu Rymka, posłowie do Sejmu Finkielsztejn i Pleczkajtis oraz b.minister spraw wewnętrznych p.Pożeła, który już wyjechał zagranicę.

Obiegają również pogłoski, iż b.prezydent Republiki Grinius zamierza na czas dłuższy udać się do Ameryki.

Następca p. A. Smetony w Sejmie.- Zamiast Prezydenta Republiki p.Smetony, jako poseł narodowców, wstąpi do Sejmu prof. W.Krewe-Mickiewiczus.

Podróż Prezesa Ministrów prof. Woldemarasa do Kłajpedy.- "Elta" donosi: Dnia 27.XII. pociągiem wieczornym udał się do Kłajpedy Prezes Ministrów i Minister Spraw Zagranicznych prof. Woldemaras. Celem podróży jest zaznajomienie się z różnemi, dotyczącemi Kłajpedy, sprawami. Prezesowi Ministrów towarzyszy gubernator kłajpedzki p. Załkauskas, Minister Komunikacji p.Jankiewiczus, oraz naczelny dowódca armji gen. Żukauskas. Prezes Ministrów ma zabawić w Kłajpedzie nie więcej 2 dni.

Kronika polska i mniejszości narodowych.

Żydowska frakcja sejmowa wobec rządu.- "Dzień Kowieński" podaje:z miarodajnych kół żydowskich, iż sejmowa frakcja żydowska jak dotąd niema żadnej podstawy do zajęcia jakiegokolwiek stanowiska względem rządu. Jest ono całkowicie wyczekujące.

Pogłoski, jakie ukazały się w prasie ryskiej co do zmian w składzie personalnym frakcji żydowskiej, są przedwczesne. Pomimo, iż zmian tych życzyłyby żydowskie koła przemysłowe w Kownie, które nie mają swego reprezentanta we frakcji, cała sprawa nie jest jednak aktualna. Sama frakcja kwestji tej nie rozważała. Zresztą trudno ją załatwić ze względu na trudności techniczne samej zamiany, jak również ze względu na to, iż niewiadomo kto ma o tem wszystkiem decydować. Dzienniki, które porobiły przypuszczenia co do możliwości zmian we frakcji, pisały o kandydaturze p.Rogińskiego, obecnego członka Zarządu Miejskiego w Kownie, na miejsce posła Finkielsztejna. Ta właśnie zamiana nastręcza techniczne trudności wobec tego, iż p.Rogiński i pos. Finkielsztejn kandydowali podczas ostatnich wyborów do Sejmu na listach wyborczych odmiennych okręgów.-